Pinulongang Persiyano

Gikan sa Wikipedia, ang gawasnong ensiklopedya



Ang **Pinersyano** (gikan sa Initalyanong *per·sia·no*; Pinersyano: فارسی, *Fārsi* Kinatsila: *persa*) maoy pinulongang Indo-Uropanhon. Opisyal kini nga pinulungan sa Iran, Apganistan sa ngalang **Dinari** (دری, *Dari*), ug Tayikistan sa ngalang **Tinayiko** (Тоҷикӣ, *Tājiki*). Ang Akademya sa Pinulongan ug Katitikang Persyano mao ang regulador niini.

Ang Pinersyano ug nga pinulongang nisubang gikan ini maoy mga opisyal nga mga pinulongan sa Iran, Apganistan, ug Tajikistan. Sumala sa CIA World Factbook, nga gikan sa karaang kahibalo, naay mga mokabat og 72 ka milyon ka mga lumadnong manggamitay sa Iran,[1] Apganistan,[2]Tajikistan[3] ug Uzbekistan[4] ug sa maong gidaghanon sa mga taw nga manggamitay sa tibuok kalibotan. Ang UNESCO gisugyotan sa pagpili sa Persiyano isip usa sa mga pinulongan niini niadtong 2006.[5]

Ang Pinersyano dunay daghang pulong gikan sa Prinanses ug Inarabiko. Ang Pinersyano gigamit nga pinulongan alang sa dagang ug siyentipikong kontribusyon ngadto sa Kalibotang Islamiko ingon man usab sa Kasadpan. Naa kini mga impluwensya sa ubang mga silingang pinulongan, sama sa Pinulongang Turko sa Tunga-tungang Asya, Caucasus, ug Anatolya usab sa Urdu. Naa usab kiniy mas gamay nga impluwensya sa Inarabo ug ubang pinulongan sa Mesopotamya.

Sa lima ka gatos ka tuig sa wa pa ang kolonisasyon sa mga *British*, ang Persiyano gigamit nga ikaduhang pinulongan sa Indiyanong subkotinente; nahimo kining usa ka pinulongan sa kultura ug pang-edukasyon sa mga Muslim nga korte sa Habagatang Asya ug nahimong "opisyal nga pinulongan" ilalom sa mga Mughal nga mga emperador. Sa tuig ra nga 1843 nagsugod na sa subkontinente nga Iningles ang gigamit nga pinulongan.[6] Ang mga pamatuod sa Persiyanong makasaysayanong impluwensya sa rehiyon makita sa mga impluwensya sa mga pinulongang Hindustani, ug ubang mga pinulongan sa Indiyanong subkontinente, ug usab sa kainila sa Persiyanong literatura nga makita gihapon sa dapit. Labi na sa Urdu nga resulta sa impluwensya sa Pinersyano uban sa ubang mga pinulongan sama sa Inarabo ug Pinulongang Turko sa Habagatang Asya ug usa ka pinulongang gigamit pagmaayo sa mga Muslim nga mga dapit sa Indiyanong Imperyong Mughal

Pananglitan

Pinersyano	Transliterasyon	Sinugboanon[7]
همه‌ی افراد بشر آزاد به دنیا می‌آیند و از دید حیثیت و حقوق با هم برابرند، همه دارای اندیشه و وجدان می‌باشند و باید در برابر	Hameye afrād bashar āzād beh doniyā miyāyand o az dide ḫeysiyat o ḫoquq bā ham barābarand. Hameh dārāye andisheh o vejdān mibāshand o bāyad dar barābare yekdigar bā ruḫe barādari raftār konand.	Ang tanang katawhan gipakatawo nga may kagawasan ug managsama sa kabililhon. Sila gigasahan sa salabutan ug tanlag og mag-ilhanay isip managsoon sa usa’g-usa diha sa diwa sa espiritu.

یکدیگر با روح برادری رفتار
کنند

—Unang artikulo sa Malukpanong Deklarasyon sa Tawhanong mga Katungod

Mga reperensya

1. CIA Factbook: Iran (https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ir.html)
2. CIA Factbook: Afghanistan (https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/af.html)
3. CIA Factbook: Tajikistan (https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ti.html)
4. CIA Factbook: Uzbekistan (https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/uz.html)
5. BBC (https://archive.is/20130113235300/www.bbc.co.uk/persian/tajikistan/story/2006/03/060310_so_conference_persian.shtml)
6. Clawson, Patrick (2004). *Eternal Iran*, Palgrave Macmillan. pp. 6. ISBN 1403962766.
7. http://www.unhchr.ch/udhr/lang/ceb.htm

Mga sumpay sa gawas

- PersianLanguage.ir (http://www.persianlanguage.ir/)
- Malangkobong Kapulongang Pinersyano–Ininggles (http://dsal.uchicago.edu/dictionaries/steingass/)
- Easy Persian (http://www.easypersian.com/), libreng kurso sa Pinersyano
- Kapulongang Pinersyanong *Online* (http://www.aryanpour.com/)
- Persian Verb Conjugator (makinang pagpangita (http://sartre2.byu.edu/persian/pvc/pvc.php), tala (http://sartre2.byu.edu/persian/courses/PRS506/PVClist.html))



Kini nga artikulo usa ka saha. Makatabang ka sa Wikipedya pinaagi sa pagpuno niini (https://ceb.wikipedia.org/w/index.php?title=Pinulongang_Persiyano&action=edit).